

Les fuites de líquids nocius, sinònim de falta de control

Dipòsits perillosos

Amb el temps, els dipòsits d'emmagatzematge de líquids tòxics han esdevingut perillosos, si no són controlats estrictament. Doncs bé, un fenomen de tant de risc és regulat a molts països, però no a l'estat espanyol.

A principi d'any el metro de Barcelona hagué de deturar el servei a la línia groga per emanacions tòxiques. Un comunicat de l'entitat es desentenia de l'accident que, després de moltes especulacions, atribuïa a un dipòsit subterrani d'una benzinera, a prop del túnel del metro.

Una part de la gasolina emmagatzemada s'havia filtrat per les capes freàtiques del sòl i havia desembocat en un túnel del metro. Una situació d'extrema perillositat. Però no era pas la primera, tanmateix. Una escola de Ribes de Freser, la tardor de fa dos anys, també va haver de ser evacuada, perquè un dipòsit subterrani de butà tenia una fuga de gas tòxic que havia penetrat tot l'edifici escolar. L'escola va tardar molt a ser reocupada. Un darrer cas, dels reconeguts oficialment. Els dipòsits subterranis d'una benzinera del carrer de Balmes, a final dels anys 70, hagueren de ser clausurats perquè se'n filtraven emanacions als edificis del veïnat.

Tot i el nombre de casos reconeguts, no és un perill a minimitzar. Les filtracions dels hidrocarburs, o de les substàncies més volàtils dels líquids perillosos, poden concentrar-se en un espai confinat i provocar l'asfíxia del treballador que en un moment donat hi vagi. També poden aflorar a la superfície a través dels fonaments d'un edifici i intoxicar-lo, descendir als aqüífers o provocar una explosió en un túnel del metro per la pressió que fan en l'atmosfera d'un espai reduït.

Avui és reconegut que tots els dipòsits subterranis poden tenir accidents, per errors humans, per mal estat de l'equipament o per corrosió de les parets o fuites en els transvasaments. Com que són líquids mòbils, qualsevol fuga és molt perillosa, i cal saber ràpidament el moment de la filtració, en quina quantitat, on ha anat a parar i les possibles fonts d'ignició

que hi hagi a prop per evitar possibles catàstrofes.

En un primer moment sembla que les filtracions no hagin d'existir i que en cas d'explosió no hagi de ser tan greu. Però no és així. Tots aquests dipòsits indefectiblement tenen, han tingut o tindran pèrdues.

Els moviments de terra en la construcció d'un edifici al costat d'una benzinera ja poden ser suficients per a provocar un desgast a les parets de contenció del dipòsit. Cal tenir en compte, a més, que si hom no disposa d'aparells molt sofisticats, les fuites són normalment molt

La normativa espanyola vigent no contempla el control periòdic de l'estat dels magatzems de benzina i d'altres substàncies perilloses.

RAFA GIL

diffícils de detectar per l'olfacte humà.

ELS EUA PIONERS

Els Estats Units han estat el primer país a mobilitzar-se per resoldre aquest problema. La normativa sobre aquest tipus d'emmagatzematge és molt estricta: demana una revisió periòdica i freqüent no solament de l'estat de les cisternes, sinó de la possibilitat de fuites, en el cas dels líquids de classe 1 (els més volàtils, com ara benzè, butà, pentatè, toluè, xilè...). Per a detectar-les, hom fa servir mostres de l'aire i del subsòl dels voltants del dipòsit, uns 200 metres a la rodona. També prenen mostres dels possibles aqüífers adjacents: punt de cabdal importància, com sigui que, per exemple, la meitat de la població nord-americana treu l'aigua potable dels corrents subterranis.

L'American Petroleum Institute calcula que, actualment, entre un 40% i un 70% de dipòsits perden. Vistos els danys ecològics, econòmics i socials que això significa, l'administració dels EUA té absolutament controlats els tancs de cada estat, amb una descripció exacta de les condicions i detalls de cada cisterna. A més d'haver d'actualitzar totes les dades cada any, les empreses de les benzineres de

Nord-amèrica són obligades a controlar el perill de fuites. El mostratge de la zona té un cost molt elevat, que pot arribar als 20 milions de dòlars l'any, si cal recol·locar els dipòsits. Per això molts empresaris del sector ja cerquen nous sistemes d'emmagatzematge, de costos no tan alts.

Mentre els EUA ja fa temps que busquen noves solucions i que Europa comença a moure's, a l'estat espanyol tot està com fa quaranta anys. L'escarida normativa del Ministeri d'Indústria tan sols explica com s'ha d'instal·lar un dipòsit subterrani, quines mesures cal adoptar i quines obligacions imposen els dipòsits ja existents, però no fa cap referència a la percepció de fuites. Les empreses estatals asseguren que els tancs sota terra són absolutament segurs, de manera que no es preocupen pas de cercar nous sistemes. Tampoc l'administració no exigeix més. Tan sols algunes normes d'instal·lació: 900 mm de terra o 450 mm de terra comprimida i 50 mm de formigó per sobre el dipòsit —a banda la protecció contra la corrosió amb pintures, recobriments o per sistema catòdic—. Però cap disposició legal no fa esment del control de fuites. I si no es duu a terme un programa preventiu concret, no es pot parlar de dipòsits segurs.

Oriol Cortacans

